

**Radboud
Universiteit
Nijmegen**

Het verschil in taalintensivering bij onlinereacties op een mannelijke en een vrouwelijke opiniemaker

The difference in intensifiers in online comments for male and
female authors

Bachelor scriptie Communicatie-en informatiewetenschappen

Naam student: Ellis Peek

Studentnummer: S4599861

Thema: thema 1: online discussies bij mannen en vrouwen

Docent: Dhr. H. W.M. Giesbers

Tweede corrector: Mevr. G. Reijniere

Datum: 8 juni 2019

Samenvatting

In deze studie is onderzocht of er een verschil is in het gebruik van taalintensiverende middelen bij de bejegening van mannelijke en vrouwelijke opiniemakers in onlinereacties. Dit werd gedaan door het beantwoorden van de volgende onderzoeksvraag: wat is het verschil in onlinereacties op een standpunt van een man en vrouw uitgedrukt in taalintensiverende middelen? Om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is een corpusstudie uitgevoerd. Voor deze corpusstudie zijn driehonderd onlinereacties op diverse mediakanalen, zoals Facebook of online fora geanalyseerd door tien studenten. Deze onlinereacties zijn verzameld in reacties onder columns met hetzelfde thema van zowel een mannelijke als een vrouwelijke opiniemaker. Vervolgens zijn de reacties gecodeerd op sentiment (negatief of positief) en op soort taalintensivering (woordsoort, stijlfiguur of typografie) en aantal taalintensiveringen om te vergelijken tussen beide geslachten. Na statistische analyses bleek er geen significant verschil te zijn tussen de reacties op een opiniestuk van een mannelijke of vrouwelijke opiniemaker. Wel was opvallend dat de meerderheid van de onlinereacties op opiniestukken negatief was. Er zal vervolgonderzoeken moeten worden uitgevoerd om inzicht te krijgen in de verschillen in bejegening in onlinereacties bij beide geslachten. In deze studie worden suggesties gegeven voor een dergelijk vervolgonderzoek.

Inleiding

Er worden door Nederlanders dagelijks zo'n 8.000 discriminerende, racistische en haatdragende berichten op Facebook geplaatst (Modderkolk, 2018). Het aantal haatreacties is het grootst tijdens gebeurtenissen als Sinterklaas (vanwege de zwartepietendiscussie), demonstraties en verkiezingen. Zo zijn er de afgelopen jaren rondom de komst van Sinterklaas heftige discussies geweest, waarbij onder andere Sylvana Simons met de dood bedreigd werd (Abjij, 2017). Ook na de afgelopen klimaatdemonstraties en de Provinciale Statenverkiezingen waren er veel haatreacties te lezen op Facebook. Onderzoek van Schellens (2013) bevestigt dat debatten op internetfora er heftig aan toe kunnen gaan. Hij spreekt in zijn onderzoek van een zogenaamde 'verruwing' van het debat. Schellens (2013) stelt: "Nog frequenter gaat het om de toon op internetfora, waar het arsenaal aan scheldwoorden en beledigingen zo groot is geworden dat een zinnige discussie moeilijk wordt" (p. 8).

Uit verschillende onderzoeken naar online discussies blijkt iets opvallends aan de hand te zijn. Lehtonen (2013) stelt dat het lijkt alsof er op vrouwelijke opiniemakers anders wordt gereageerd dan op hun mannelijke collega's. Onderzoek van de Volkskrant bevestigt dit (Linneman & Melchior, 2017). In aanloop naar Internationale Vrouwendag zijn dertig vrouwelijke columnisten ondervraagd hoe zij bejegend worden in reacties op hun opiniestukken. Hieruit bleek dat vrouwelijke journalisten vaak worden weggezet als dom en daarnaast regelmatig denigrerend worden benaderd (Linneman & Melchior, 2017). Dit is een aanzienlijk verschil met de manier waarop mannelijke opiniemakers worden benaderd. Terwijl maar 3% van de mannelijke columnisten benaderd wordt met een persoonlijke aanval wordt wel 13% van de vrouwelijke opiniemakers benaderd door middel van een ad hominem (Linneman & Melchior, 2017). Bij mannelijke opiniemakers gaan reacties vaker over de inhoud en de kwaliteit van de argumenten dan over de personen zelf. Bij vrouwen lijkt dit anders te liggen. De meerderheid van de vrouwen uit het onderzoek geeft aan regelmatig bedreigd te worden en te maken te hebben met seksisme en intimidatie. Om te toetsen of vrouwen daadwerkelijk harder worden aangepakt dan mannen is er een corpusstudie opgezet. Het doel van dit onderzoek is om na te gaan of mannen anders bejegend worden dan vrouwen door te kijken naar het gebruik van taalintensiveerders.

Theoretisch kader

Online discussies

Waar discussies normaal gesproken altijd offline gevoerd werden, heeft er de afgelopen jaren een verschuiving van het maatschappelijk debat plaatsgevonden naar een online context. Volgens Liebrecht (2015) is er momenteel sprake van een meningencultuur, waarbij mensen hun mening online delen en hierover in discussie gaan. De oorzaak hiervan is de opkomst van het internet. Hierdoor discussieert men voornamelijk online. Deze vorm van communicatie, waarbij mensen via twee of meer digitale middelen met elkaar in contact komen, wordt *computer-mediated communication* genoemd, afgekort CMC (McQuail, 2005). CMC omvat alle digitale communicatiemiddelen en vindt zijn oorsprong in de radio en televisie (Thorne, 2008).

Het gebruik van CMC vindt nu vooral plaats via *Social Network Sites*, af te korten als SNS. SNS kunnen gedefinieerd worden als internetsites waarop individuen een profiel kunnen opstellen waarmee zij connecties kunnen leggen met andere gebruikers die zij kennen of gebruikers die zij nog niet kennen (Ellison, 2007). Door de opkomst van de socialenetsites is het aantal mogelijkheden om een online discussie te voeren ten opzichte van het voeren van een offline discussie toegenomen (Thurman 2008). Vanuit de online profielen worden evaluatieve uitingen gepost, zoals een review over een boek of waardeoordelen (Liebrecht, 2015). Het delen of lezen van deze content kan leiden tot online discussies, omdat gebruikers over en weer op elkaar reageren. Er zijn ontelbare platformen of sites waar mensen online een discussie met elkaar kunnen aangaan over een specifiek onderwerp, terwijl dit in het dagelijks leven een stuk ingewikkelder is. In het dagelijks leven kan niet in discussie worden gegaan met veel mensen tegelijkertijd of op meerdere platformen op elk gewenst tijdstip. Ook is iemands identiteit bekend wanneer wordt gediscussieerd in een *offline* setting. Dit is op het internet niet altijd het geval.

Het plaatsvinden van discussies online heeft een aantal gevolgen voor het verloop van de communicatie. Allereerst is er geen mogelijkheid om non-verbale communicatiesignalen te zien wat bij *face-to-face* communicatie wel mogelijk is (Ellison, Hancock & Toma, 2011). Hierdoor kunnen belangrijke signalen van gesprekspartners worden gemist en kunnen er eerder misverstanden ontstaan. Een ander belangrijk kenmerk van discussies via onlinekanalen is anonimiteit en onzichtbaarheid (Jones et al., 2009). Deze

anonimiteit ontstaat doordat mensen zelf hun profiel kunnen inrichten zoals zij dat willen. Op deze manier is hun profiel een vorm van selectieve zelfpresentatie gekozen door de zender van de boodschap. Zo kan het zijn dat de gegevens van een online profiel niet te linken zijn aan hoe een persoon in *real life* is. Hierdoor voelt men minder barrières om zich te uiten, omdat de dingen die gezegd worden niet kunnen worden gelinkt aan hen als persoon in het dagelijks leven (Suler, 2015). Deze anonimiteit zorgt ervoor dat online discussies een stuk feller zijn dan offline discussies (Lehtonen, 2013). Een verklaring hiervoor is het *disinhibition-effect*.

Het *disinhibition-effect* beschrijft de ontremmende werking van communicatie via online kanalen. Uit onderzoek van Suler (2015) blijkt dat mensen in *cyberspace* dingen zeggen die zij bij een *face-to-face* setting niet zouden zeggen. Bij online interacties voelen mensen zich lossier, minder terughoudend en uiten ze zich openlijker (Suler, 2015). Dit kan een positieve of negatieve uitwerking hebben. Bij online discussies is steeds vaker sprake van de negatieve vorm, genaamd *toxic disinhibition*. Hierbij uiten mensen zich met behulp van grove taal, agressie en bedreigingen. Dit wordt ook wel *flaming* of *trolling* genoemd (Belk, 2013).

Taalintensivering

Bij *flaming* wordt vaak gebruik gemaakt van geïntensiverde taal om boodschappen kracht bij te zetten. De zender hoopt hiermee overtuigender over te komen. Er zijn meerdere definities te geven voor taalintensiveerders. Een definitie die in de wetenschap het meest gebruikt wordt, is die van Bowers. Volgens Bowers (1964, p. 416) kan taalintensiteit worden omschreven als 'the quality of language which indicates the degree to which the speaker's attitude toward a concept deviates from neutrality'. Bowers (1964) maakt in zijn definitie onderscheid tussen hoogintensieve en laagintensieve teksten. Hoogintensieve teksten bevatten veel extreem geïntensiveerd taalgebruik en laagintensieve bevatten juist neutraal taalgebruik. Voorbeelden van hoogintensieve boodschap woorden uit het onderzoek van Bowers (1964) zijn: *positief, enorm, moet*. Voorbeelden van woorden met een laagintensieve boodschap zijn: *misschien, mogelijk, kan* (Bowers, 1964). Bij deze corpusstudie wordt gebruik gemaakt van de operationele definitie van taalintensiveerders van Van Mulken en Schellens (2012). Volgens Van Mulken en Schellens (2012, p.31) 'is een element in een uiting een intensieverder wanneer het element kan worden weggelaten of

vervangen met als resultaat een grammaticaal correcte zin'. Er is voor deze definitie gekozen, omdat deze het beste een praktisch handvat biedt voor het onderzoek.

Het merendeel van de onderzoeken laat een positief effect zien van het gebruik van hoogintensieve teksten op de begrijpelijkheid van en betrokkenheid bij een tekst (Liebrecht, 2015). Uit onderzoek van Hamilton et. al (1990) blijkt dat lezers een tekst met een hoogintensieve boodschap duidelijker vinden dan wanneer er laagintensieve taal wordt gebruikt. Daarnaast vonden Craig en Blankenship (2011) dat taalintensivering voor een hoge elaboratie zorgt bij de ontvanger. De zwakke en sterke argumenten konden hierdoor beter worden onderscheiden door de lezers. De lezers vonden zwakke argumenten door de intensiveringen nog zwakker en de sterke argumenten nog sterker. Ook blijkt uit onderzoek van Buller et. al (2000) dat het gebruik van taalintensivering overtuigender is en een positiever effect heeft op de attitude. Naast het effect dat het gebruik van taalintensiverende middelen op de attitude heeft, is er ook een effect te zien op het gedrag. Anderson en Blackburn (2004) verstuurden in hun experiment een hoogintensieve en een laagintensieve e-mail met de vraag om een vragenlijst in te vullen. Op de e-mail met veel geïntensiveerde taal kwam meer respons dan op de e-mail met weinig geïntensiveerde taal. Het gebruik van taalintensiveerders heeft dus verschillende effecten op de ontvanger.

Verschil in bejegening van mannen en vrouwen

Door onder andere het *disinhibition-effect* worden er regelmatig onbeleefde reacties met veel taalintensiveerders geplaatst als reactie op een online bericht. Uit onderzoek van Keats (2010) blijkt dat deze nare reacties vaker geplaatst worden bij vrouwen en etnische minderheden dan bijvoorbeeld bij blanke heteroseksuele mannen. Bij vrouwen is er vaker sprake van verbaal geweld (Keats, 2010). Mantilla (2013) heeft hiervoor de definitie *gendertrouling* ontwikkeld. Dit gaat over mensen die anderen door middel van een onlinereactie bewust willen kwetsen op basis van geslacht. Mantilla (2013) geeft in haar onderzoek vele voorbeelden van vrouwelijke opiniemakers die op deze manier zijn bedreigd of beledigd. In het onderzoek van Lehtonen (2013) werden de commentarensecties van twee Finse kranten vergeleken. Er werd hier gekeken hoe er op een controversiële vrouwelijke opiniemaker werd gereageerd. De toon van de reacties werd ingedeeld in de categorieën neutraal, steunen of bekritisieren. Verreweg de meeste reacties bekritiseerden de schrijfster. Zij kreeg veel persoonlijke aanvallen over haar professionaliteit en kennis over

het onderwerp (Lehtonen, 2013). Volgens Keats (2010) kan dit als gevolg hebben dat vrouwen economische en sociale mogelijkheden missen, doordat zij zich onzeker voelen en lijden aan schaamte.

Centrale vraagstelling

Op online platformen worden soms nare reacties achtergelaten als gevolg van het *disinhibition-effect*. Er is meestal geen tot weinig monitoring op deze reacties op platforms, omdat de vrijheid van meningsuiting een belangrijke waarde is in ons land. Ook kost monitoring geld en leveren extreme reacties nou eenmaal meer bezoekers op voor een site. Schellens (2013) spreekt hierbij van een verruwing van het debat. Hierbij worden er online meer taalintensiverende woorden gebruikt dan offline. Vaak zijn vrouwen het doelwit van deze reacties, wat ook wel *gendertrolling* wordt genoemd (Mantilla, 2013). Lehtonen (2013) toonde in haar onderzoek aan dat vrouwen regelmatig bejegend worden met een persoonlijke aanval. Dit kan leiden tot onzekerheid en schaamte. Of mannen ook regelmatig bejegend worden met een persoonlijke aanval is nog niet onderzocht. Er is nog weinig tot geen onderzoek gedaan naar het verschil in onlinereacties op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers en de rol van taalintensiveerders hierbij. Op basis hiervan is de volgende onderzoeksvraag tot stand gekomen:

*Wat is het verschil in **onlinereacties** op een standpunt van een man en vrouw uitgedrukt in **taalintensiverende** middelen?*

Om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, zijn drie deelvragen opgesteld:

1. In welke mate verschilt het sentiment in reacties op mannelijke en vrouwelijke opiniemakers?
2. Wat is het aantal intensiveringen dat gebruikt wordt tegen mannen en tegen vrouwen?
3. Worden er verschillende soorten taalintensiveerders gebruikt in reacties op mannen of vrouwen?

Methode

Het doel van dit onderzoek was om na te gaan of mannelijke opiniemakers anders bejegend worden dan vrouwelijke opiniemakers zoals dat tot uitdrukking komt in het gebruik van geïntensiveerd taalgebruik. Dit is onderzocht met behulp van een corpusstudie.

Materiaal

Voor dit onderzoek is een corpus samengesteld. Dit corpus bevatte onlinereacties op columns geschreven door zowel een mannelijke opiniemaker als een vrouwelijke opiniemaker. De schrijvers van deze columns moesten aan een aantal voorwaarden voldoen. Allereerst moesten zij een neutraal imago hebben, zodat mensen die een reactie plaatsen geen uitgesproken associaties hadden bij de opiniemakers. Voorbeelden van opiniemakers waar het publiek bepaalde uitgesproken associaties bij zou kunnen hebben, zijn Youp van 't Hek of Sylvana Simons. Daarnaast moesten twee auteurs die met elkaar worden vergeleken een vergelijkbare functie en/of status hebben. De opinie van een zangeres kon bijvoorbeeld niet worden vergeleken met de opinie van een politicus.

De columns die waren geselecteerd gingen over verschillende thema's. Voorbeelden hiervan zijn de #metoo-discussie, de klimaatdemonstraties, het vuurwerkverbod, het eten van vlees etc. De diversiteit aan thema's zorgde voor een sterk corpus. Er zijn immers veel verschillende opinies en reacties geanalyseerd op veel verschillende thema's. De reacties op de columns zijn verzameld via Facebook of op de sites waar de column werd geplaatst. Het zijn evaluatieve teksten, wat wil zeggen dat de schrijver van de reactie zijn attitude ten opzichte van een standpunt beschrijft (Liebrecht, 2015). De reacties die op Facebook zijn geplaatst, zijn een reactie op een bericht dat linkt naar een column. Er zijn reacties op columns van onder andere de *Telegraaf*, de *NRC*, de *Volkskrant* en het *AD* in het corpus opgenomen. Ook deze grote diversiteit aan bronnen van columns maakt het corpus sterk. Het corpus bestaat uit driehonderd reacties die zijn samengesteld door tien onderzoekers, de studenten van een bachelorkring. De reacties die geanalyseerd zijn komen uit de tijdsperiode van 2015 tot en met 2019.

Omdat de reacties en columns aan een aantal voorwaarden moesten voldoen, zijn deze geselecteerd met behulp van een selecte doelgerichte steekproef. Zo moest een reactie ten minste uit veertig woorden bestaan, om per reactie voldoende materiaal te hebben om

te kunnen analyseren. Hierbij moet het voor degene die reageert ook duidelijk zijn of de column door een vrouwelijke of een mannelijke opiniemaker is geschreven. Anders kan niet worden onderzocht of het geslacht van de auteur invloed heeft. Hierom moet dit expliciet vermeld staan bij het artikel. De eerste drie reacties onder een column die aan deze eisen voldeden, werden geselecteerd voor het corpus. Het corpus is samengesteld door tien studenten. Zij hebben per persoon vijf thema's verzameld waar zowel een mannelijke als een vrouwelijke opiniemaker een column over heeft geschreven. Vervolgens zijn hier, zoals eerder aangegeven, de eerste drie reacties van genomen, wat heeft geleid tot een corpus van driehonderd reacties.

Procedure

Iedere codeur codeerde individueel. Elke tekst is door twee codeurs gecodeerd. Dit verhoogt de betrouwbaarheid van de analyses. Er is op 5 april een sessie gehouden met alle onderzoekers waar geoefend is met coderen. Alle codeurs kwamen hier samen om een oefentekst te coderen en de regels voor het coderen nog eens expliciet te bespreken. Zo werd ervoor gezorgd dat de codeurs beter op elkaar zijn afgestemd. Dit was bedoeld om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te vergroten. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid werd getoetst door middel van Cohen's kappa.

Er waren in dit onderzoek vier variabelen te onderscheiden, waaronder drie vormen van taalintensiverders. De vormen van taalintensiverders zijn: woordsoorten, typografie en stijlfiguren. Deze zijn gebaseerd op het onderzoek van Liebrecht (2015). In dit onderzoek van Liebrecht (2015) was er nog een vorm van een taalintensiverder te noemen, namelijk de syntactische intensivering. In dit onderzoek is ervoor gekozen om deze buiten beschouwing te laten. Het herkennen van dit soort intensivering vraagt veel training en expertise en dit is vanwege het tijdsbestek niet mogelijk. Ook heeft deze intensivering veel overlap met de geïntensiverde stijlfiguren. De woorden konden ook een dubbele codering krijgen, wanneer er bijvoorbeeld een geïntensiveerd werkwoord met hoofdletters werd geschreven. Een voorbeeld van een dubbele codering uit het corpus:

“In ieder huishouden staat Rutte bekend als BEDRIEGER & LEUGENAAR, maar bij van Gaal als echte leider.”

Geschreven door: Kaliyassas in een reactie op het artikel over het pensioenstelsel in de *Telegraaf* geplaatst op 18 augustus 2018.

Het sentiment van de reacties werd onderzocht door de reactie een score te geven waarbij 1 uiterst negatief is en 10 uiterst positief. Deze variabele is later gehercodeerd en van een ordinale variabele omgevormd tot een nominale variabele met twee niveaus. Een reactie werd als positief of negatief beoordeeld. Dit is gedaan, omdat er met de ordinale data geen toereikende interbeoordelaarsbetrouwbaarheidsscore werd bereikt. Een toereikende score is nodig om andere statistische toetsen uit te mogen voeren. Alle vier de variabelen worden hieronder geoperationaliseerd:

1. Intensiverende woordsoorten

Er zijn verschillende soorten intensiveringen op woordniveau te onderscheiden. Er wordt dus gekeken naar het woord zelf. In dit onderzoek werden de volgende soorten gecodeerd: zelfstandige naamwoorden, werkwoorden, adverbialen en affixen. In onderstaande tabel worden voorbeelden weergegeven uit het corpus.

Niet elke 50-plusser is een <u>zuurpruim</u>	<i>Zelfstandig naamwoord</i>
Dit is het tweede <u>nietszeggende</u> stuk	<i>Adverbialen</i>
Je <u>rommelt</u> met de rest van de gegevens	<i>Werkwoord</i>
Wat een <u>jank</u> column	<i>Affix</i>

Tabel 1. Voorbeelden van intensiveringen op woordniveau uit het corpus

2. Intensiverende stijlfiguren

Volgens Liebrecht (2015) worden stijlfiguren ingezet om extra aandacht van de lezer te trekken. Dit wordt gedaan met behulp van onder andere metaforen, herhaling, hyperbolen en beeldspraak. In dit onderzoek werd alleen de categorie ironie meegenomen. Een voorbeeld van ironie uit het corpus:

“Natuurlijk heeft ze gelijk om zo te reageren, we hebben toch allemaal goed en dubbel inkomen? Mooi huis dat per maand in waarde stijgt? Voldoende geld om kinderen te laten studeren en tussentijds nog ergens in het buitenland te bivakkeren. Daarnaast nog voldoende geld over voor de zorg met een extra verzekering voor de beugels van de kinderen.”

Geschreven door: onbekend in een reactie op een artikel over de gele hesjes in de *Volkskrant* geplaatst op 2 december 2018.

De overige stijlfiguren behalve ironie werden gecodeerd in de categorie overig. Het corpus was met driehonderd reacties te klein om alle subcategorieën te kunnen coderen. Daarom zijn deze samengevoegd in de categorie overig.

3. Intensiverende typografie

Bij intensiverende typografie wordt er met behulp van speciale tekens een extra intensivering aangebracht. Dit kan bijvoorbeeld door het gebruik van hoofdletters of (extra) uitroepetekens. Al deze intensiveringen werden in dit onderzoek op één niveau gecodeerd. Een voorbeeld uit het corpus van intensiveringen bij typografie:

“Schande! Misstanden! Verbieden! Afschaffen!”

Geschreven door: Rootman in een reactie op een artikel over plofkippen op de website Joop! geplaatst op 22 juni 2015.

4. Sentiment

Het sentiment van de reacties werd gecodeerd op positief of negatief. Dit werd bekeken vanuit het standpunt van de auteur van de reactie.

Statistische toetsing

Om de betrouwbaarheid te waarborgen is er gewerkt met een tweede codeur. Deze codeur heeft onafhankelijk van de andere codeur de reacties gecodeerd. Door deze tweede codeur werd de betrouwbaarheid van de coderingen verhoogd. Om te toetsen of de coderingen tussen de twee codeurs overeenkwamen, is een Cohen's kappa gebruikt. Deze was als volgt:

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Sentiment was adequaat¹: $\kappa = .56, p < .001$. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Woordsoort zelfstandig naamwoord was adequaat: $\kappa = .70, p < .001$. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Woordsoort werkwoorden was adequaat: $\kappa = .70, p < .001$. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Woordsoort adverbialen was adequaat: $\kappa = .71, p < .001$. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Woordsoort affixen was adequaat: $\kappa = .71, p < .001$. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Woordsoort overig was adequaat: $\kappa = .72, p < .001$. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Stijlfiguren ironie was adequaat: $\kappa = .74, p < .001$. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Stijlfiguren overig was adequaat: $\kappa = .69, p < .001$. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de variabele Typografie overig was adequaat: $\kappa = .79, p < .001$.

Nadat de kappa toereikend was zijn er twee andere statistische toetsen gedaan. Allereerst is er een Chi-kwadraattoets uitgevoerd, om de samenhang tussen verschillende nominale variabelen te bekijken zoals het geslacht en het sentiment. Om deelvraag 2 te kunnen beantwoorden over het aantal intensiveringen per geslacht is een nieuwe ratio variabele gecreëerd. Deze gaf het aantal intensiveringen per honderd woorden. Met deze variabele zijn vervolgens *t*-testen uitgevoerd.

¹ Officieel is deze waarde niet adequaat, maar omdat het bij dit type onderzoek lastig is om hoge scores te krijgen.

Resultaten

Om te onderzoeken of mannen of vrouwen anders bejegend worden in onlinereacties zijn *t*-testen en een Chi-kwadraat toetsen uitgevoerd.

Sentiment en geslacht opiniemaker

Om deelvraag 1 te beantwoorden is er gekeken naar een mogelijk verband tussen het sentiment van de reactie op een opiniemaker en het geslacht van de opiniemaker. Uit de χ^2 -toets tussen Sentiment en Geslacht bleek geen verband te bestaan tussen het sentiment van de reactie en het geslacht van de opiniemaker ($\chi^2(1) = 1.058, p = .304$). Er werd dus niet significant vaker positief of negatief gereageerd op een vrouwelijke opiniemaker dan op een mannelijke opiniemaker en vice versa. Wel is te zien dat 72% van de reacties een negatief sentiment had. Tabel 2 geeft deze resultaten weer.

Tabel 2. Sentiment van de reactie (positief of negatief) tegenover geslacht (man of vrouw) van de opiniemaker. De letter a betekent dat er geen significant verschil is tussen de waardes met $p < .05$ als criterium.

	Vrouw	Man	Totaal
Negatief	112a (75%)	104a (69%)	216 (72%)
Positief	38a (25%)	46a (31%)	84 (28%)
Totaal	150 (100%)	150 (100%)	300 (100%)

Aantal intensiveringen per geslacht

Om deelvraag 2 te beantwoorden is bekeken of het geslacht van de opiniemaker van invloed is op het aantal intensiveringen in een reactie. Dit is gedaan met een independent samples *t*-test. Hierbij is getest hoeveel intensiveringen er per honderd woorden gebruikt worden. Dit is bij een vrouw 9.66 woorden per 100 woorden en bij een man 8.93 woorden per 100 woorden. Uit een *t*-toets van het Geslacht van de opiniemaker en Het aantal intensiveringen per reactie bleek er geen significant verschil te zijn tussen de mannelijke en vrouwelijke opiniemaker wat betreft het gemiddeld aantal intensiveringen per reactie op hun opiniestuk ($t(298) = 1.06, p = .291$). Dit wordt weergegeven in tabel 3.

Tabel 3. Independent samples *t*-test naar geslacht vs. aantal geïntensiveerde woorden per honderd woorden

Geslacht	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>
Vrouw	9.66	6.23	150
Man	8.93	5.62	150

Ter toevoeging werd er nog een *t*-test uitgevoerd. Hiervoor is er een splitsing gemaakt van de data van de variabele sentiment. Deze zijn veranderd naar een losse positieve en een negatieve variabele. Vervolgens is er berekend hoeveel woorden er per honderd woorden geïntensiveerd waren. Hiervan is een ratio gemaakt die wordt weergegeven in tabel 4.

Uit een *t*-toets van het Geslacht van de opiniemaker en Sentiment van de reactie bleek er geen significant verschil te zijn tussen de mannelijke en vrouwelijke opiniemaker wat betreft het gemiddeld aantal intensiveringen per reactie op hun column ($t(214) = 1.23, p = .220$) bij een negatief sentiment en ($t(82) = 0.12, p = .902$) bij een positief sentiment. Wanneer een reactie een negatief sentiment heeft, ontvangen vrouwen meer intensiveringen. Dit verschil is niet significant. Bij een positief sentiment is het aantal intensiveringen ongeveer gelijk.

Tabel 4. *t*-test naar het aantal geïntensiveerde woorden (per honderd woorden) per sentiment (positief/ negatief) op geslacht

	Vrouw	Man
Negatief sentiment	10.06 (6.49)	9.07 (5.24)
Positief sentiment	8.46 (5.25)	8.62 (6.45)

Soort intensiveerders per geslacht

Om het soort intensiveerders te bekijken, is een chi-kwadraattoets gedaan.

Uit de χ^2 -toets tussen Soort geïntensiveerde woorden en Geslacht van de opiniemaker bleek geen verband te bestaan ($\chi^2(7) = 2.832, p = .900$). Er was geen significant verschil tussen het aantal gebruikte intensiveerders. Dit wordt weergegeven in tabel 5.

Tabel 5. Soort intensiveerders per geslacht van de opiniemaker. De letter a betekent dat er geen significant verschil is tussen de waardes met $p < .05$ als criterium.

	Vrouw	Man	Totaal
Zelfstandig naamwoorden	163a (14.3%)	167a (14.3%)	330 (14.3%)
Werkwoorden	111a (9.8%)	99a (8.5%)	210 (9.1%)
Adverbialen	352a (30.9%)	376a (32.2%)	728 (31.6%)
Affixen	11a (1.0%)	13a (1.1%)	24 (1.0%)
Woordsoort overig	71a (6.2%)	85a (7.3%)	156 (6.8%)
Ironie	45a (4.0%)	43a (3.7%)	88 (3.8%)
Stijlfiguren overig	255a (22.4%)	248a (21.3%)	503 (21.9%)
Typografie	130a (11.4%)	133a (11.4%)	263 (11.4%)
Totaal	1138 (100%)	1164 (100%)	2302 (100%)

Conclusie

In dit onderzoek werd bekeken of er een verschil is in de bejegening van mannelijke en vrouwelijke opiniemakers in onlinereacties. Dit is onderzocht door middel van een corpusstudie. Om dit te onderzoeken werd de volgende onderzoeksvraag opgesteld: wat is het verschil in onlinereacties op een standpunt van een man en vrouw uitgedrukt in taalintensiverende middelen? Deze onderzoeksvraag is beantwoord met behulp van drie deelvragen. De eerste deelvraag ging over het verband tussen het sentiment van een reactie en het geslacht van de opiniemaker. In het huidige onderzoek waren er acht negatieve reacties meer op een vrouw dan op een man, maar dit was geen significant verschil. Er is dan ook uit de resultaten gebleken dat er geen significante verschillen waren in het sentiment in reacties op mannen of vrouwen.

De tweede deelvraag ging over het aantal gebruikte taalintensiveerders in een reactie en het geslacht van de opiniemaker. In een reactie op vrouwen zijn 9.66 van de 100 woorden geïntensiveerd en bij een reactie op mannen zijn dat 8.93 van de 100 woorden. Dit verschil is echter niet significant. Bij een negatieve reactie zijn er bij een vrouw 10.06 woorden per 100 woorden geïntensiveerd en bij een man 9.07 woorden per 100 woorden. Ook dit verschil was niet significant. Er is dus geen verband tussen het aantal intensiveringen en het geslacht van een opiniemaker.

De derde deelvraag ging over het soort taalintensiveerders dat er gebruikt wordt en het geslacht van de opiniemaker. Er werden bij vrouwen meer geïntensiveerde werkwoorden gebruikt dan bij mannen, maar dit was niet significant. Daarnaast werden er tegen mannen meer geïntensiveerde adverbialen gebruikt dan tegen vrouwen, maar dit was tevens niet significant. Na statistische toetsing bleek er geen verschil te zijn tussen het geslacht van de opiniemaker en het soort intensiveerders dat gebruikt werd.

Uit het onderzoek is gebleken dat er geen verschil is in het gebruik van taalintensiverende middelen in een onlinereactie op het standpunt van een vrouwelijke of mannelijke opiniemaker. Er waren enkele verschillen te vinden, maar deze waren niet significant.

Discussie

Uit de corpusstudie zijn interessante resultaten naar voren gekomen. Zo is gebleken dat mannelijke en vrouwelijke opiniemakers niet verschillend bejegend worden in onlinereacties. Er waren geen significante verbanden te vinden tussen het sentiment, het soort en aantal taalintensiverders en het geslacht van de opiniemaker. Er zouden een aantal verklaringen kunnen zijn waarom de bevindingen van het huidige onderzoek verschillen met bevindingen uit eerdere literatuur. Allereerst is bij het onderzoek van Lehtonen (2013) onderzocht hoe vrouwen bejegend werden. Hieruit blijkt dat vrouwen veel persoonlijke aanvallen te verduren kregen, maar er werd geen vergelijking gemaakt ten opzichte van mannen. In het huidige onderzoek zijn de twee geslachten wel met elkaar vergeleken. Tot zover bekend is dit een van de eerste onderzoeken die dat heeft gedaan.

Uit onderzoek van Keats (2010) blijkt dat vooral vrouwen en mannen of vrouwen uit etnische minderheden met felle reacties te maken krijgen. Bij het selecteren van de opiniestukken is niet gekeken naar de etnische achtergrond van de mannelijke auteurs. Theoretisch gezien zouden alle geselecteerde mannelijke opiniemakers die zijn gebruikt in het onderzoek uit een etnische minderheid kunnen zijn en zijn er daardoor geen significante verschillen te vinden, omdat beide geslachten vanwege hun geslacht of achtergrond evenveel intensiveringen te verduren krijgen. In vervolgonderzoek zou de achtergrond van de opiniemaker wellicht ook kunnen worden meegenomen, zodat hier geen vertekend beeld in ontstaat.

Er zijn verschillende beperkingen aan de opzet van het huidige onderzoek. Ten eerste zijn er zowel negatieve als positieve reacties meegenomen. Er is niet gekeken wat het standpunt van de auteur van de reactie was alvorens de reactie werd opgenomen in het corpus. Wanneer alleen positieve of alleen negatieve reacties zouden worden meegenomen zou dit wellicht een ander beeld hebben gegeven. Het huidige corpus bestond voor 72% uit negatieve reacties. Dit kan ook een bevinding op zich zijn. De toekenning van een negatieve of positieve waarde werd op reactieniveau gedaan. In de praktijk bleek echter dat een reactie vaak nooit helemaal positief of helemaal negatief is. In toekomstig onderzoek zou dit op woordniveau kunnen worden gedaan, om zo de nauwkeurigheid te verbeteren. Er zou bijvoorbeeld per intensivering kunnen worden vastgesteld of dit een positieve of een negatieve intensivering was. Ook kon er in de uiteindelijke dataverwerking geen neutrale

variabele meer worden toegekend aan een intensivering, maar alleen een positieve of een negatieve waarde. Dit kwam door het veranderen van de statistische verwerking. De variabele veranderde van een ordinale variabele naar een nominale variabele. Dit zou de uitkomsten wellicht ook hebben kunnen beïnvloed.

Ten tweede zijn er erg veel verschillende thema's in het corpus opgenomen. Dit geeft een erg divers beeld, maar zou ook tot een vertekend beeld kunnen leiden. Sommige thema's zouden eerder een geïntensiverde reactie uit kunnen lokken dan anderen. De zwartepietendiscussie leidt bijvoorbeeld jaarlijks tot veel ophef, terwijl artikels over bijvoorbeeld de klimaatverandering dat minder zouden kunnen doen. Hier is niet naar gekeken bij het selecteren van artikels voor het corpus. Er is dan ook een kans dat dit een invloed heeft gehad op de resultaten en waarom deze niet significant waren. Een sterk punt van het huidige onderzoek is wel dat er geen uitgesproken figuren in zijn meegenomen. Dit heeft in ieder geval geen invloed gehad op de aard van de reactie.

Bij het huidige onderzoek is gecodeerd met veel verschillende codeurs. Alle tien onderzoekers hebben hun eigen stukken gecodeerd en een stuk van iemand anders. Op deze manier is er efficiënt gewerkt, maar wellicht heeft dit de betrouwbaarheid en overeenstemming geen goed gedaan. De Kappa-scores waren adequaat, maar niet hoog te noemen. Met tien verschillende onderzoekers zijn er ook tien vormen van subjectiviteit die het onderzoek beïnvloeden. Wellicht als het onderzoek werd uitgevoerd door minder onderzoekers dat de Kappa-scores hoger waren of de bevindingen anders.

Er zijn verschillende mogelijkheden voor vervolgonderzoeken. Zoals eerder besproken was er een verschil tussen het aantal positieve en negatieve reacties. Een volgend onderzoek zou zich kunnen richten op het verschil in het gebruik van intensiveringen op mannen en vrouwen bij uitsluitend negatieve reacties. Dit levert andere interessante data op, waarin een verschil van intensiveringen zou kunnen zitten.

Een andere mogelijkheid is het opzetten van een onderzoek met juist wel spraakmakende opiniemakers. Lehtonen (2013) heeft in haar onderzoek ook gekozen voor een bekende Finse politica. Zoals eerder aangegeven is er nog geen onderzoek waarbij een bekende mannelijke opiniemaker en een bekende vrouwelijke opiniemaker met elkaar worden vergeleken wat betreft de bejegening door middel van intensiveringen. Doordat er juist wel twee bekende figuren worden genomen, zou dit meer intensiveringen kunnen opleveren. Deze bekende figuren zouden wel vergelijkbaar met elkaar moeten zijn.

Ook zou een wat meer kwalitatief onderzoek kunnen worden opgezet. Tijdens het lezen van de reacties was het opvallend dat de intensiveringen die gebruikt werden verschilden tussen mannen en vrouwen. Vrouwen werden bijvoorbeeld snel 'hoer' genoemd, terwijl mannen eerder woorden als 'klootzak' te verduren kregen. Naar het inhoudelijke woordelijke verschil in intensiveringen zou vervolgonderzoek kunnen worden gedaan.

Concluderend kan worden gesteld dat dit onderzoek een bijdrage heeft geleverd aan het onderzoek naar *gender trolling*. Er is een bijdrage geleverd aan andere onderzoeken naar de verschillen tussen de bejegening of behandeling van mannen en vrouwen. Dit onderzoek was uniek, omdat hierbij de twee geslachten werden vergeleken op het gebied van intensiveringen bij onlinereacties. Dit is voor zover bekend nog niet eerder in deze vorm gedaan. Uit maatschappelijk oogpunt is de uitkomst van het onderzoek gunstig. Het wil zeggen dat er geen verschillen zitten in de bejegening tussen mannen en vrouwen. Echter blijkt wel dat 72% van de reacties negatief is.

Literatuurlijst

Abjij, Y. (2017). Dit zijn de verdachten in de zaak Sylvana Simons. *NOS*. Geraadpleegd van

<https://nos.nl/artikel/2167945-dit-zijn-de-verdachten-in-de-zaak-sylvana-simons.html>

Anderson, P.A. & Blackburn, T.R. (2004). An experimental study of language intensity and response rate in email surveys. *Communication Reports*, 17, 73-84.

Belk, R. W. (2013). Extended self in a digital world. *Journal of Consumer Research*, 40, 477-500.

Bowers, J.W. (1964). Some correlates of language intensity. *The Quarterly Journal of Speech*, 50(4), 415-420. doi: 10.1080/00335636409382688.

Buller, D.B., Burgoon, M., Hall, J.R., Levine, N., Taylor, A.M., Beach, B.H., Melcher, C., Buller, M.K., Bowen, S.L., Hunsaker, F.G. & Bergen, A. (2000). Using language intensity to increase the success of a family intervention to protect children from ultraviolet radiation: Predictions from language expectancy theory. *Preventive Medicine*, 30(2), 103-114. doi: [10.1006/pmed.1999.0600](https://doi.org/10.1006/pmed.1999.0600)

Craig, T.Y. & Blankenship, K.L. (2011). Language and persuasion: Linguistic extremity influences message processing and behavioral intentions. *Journal of Language and Social Psychology*, 30(3), 290-310. doi: [10.1177/0261927X11407167](https://doi.org/10.1177/0261927X11407167).

Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13, 210-230. doi: [10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x](https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x)

Hamilton, M.A., Hunter, J.E., & Burgoon, M. (1990). An empirical test of an axiomatic model of the relationship between language intensity and persuasion. *Journal of Language and Social Psychology*, 9(4), 235-255. doi: 10.1177/0261927X9094002.

- Jones, R., Boulos, M. N. K., Maramba, J., Skirton, H., & Freeman, J. (2009). Patient preferences for online person-person support. *Virtual Social Networks*, 52-74. doi: [10.1057/9780230250888_4](https://doi.org/10.1057/9780230250888_4)
- Keats Citron, D. (2010). *The Offensive Internet: Speech, Privacy, and Reputation*, Cambridge: Harvard University Press.
- Lehtonen, S. (2013). "Listen girl. Hitler is dead." – Reception of a female public intellectual on Finnish online discussion forums. *Tilburg Papers in Culture Studies*. Paper 46. Geraadpleegd van: www.tilburguniversity.edu/babylon
- Liebrecht, C. (2015). *Intens krachtig. Stilistische intensiveerders in evaluatieve teksten* (proefschrift). Radboud Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Linneman, E. & Melchior, M. (2017, 3 maart) Zo gaan vrouwelijke opiniemakers om met online haat en intimidatie. *Volkskrant*. Geraadpleegd van: https://www.volkskrant.nl/wetenschap/zo-gaan-vrouwelijke-opiniemakers-om-met-online-haat-en-intimidatie~b1764a77/?utm_source=facebook
- Mantilla, K. (2013). Gendertrolling: Misogyny adapts to new media. *Feminist Studies*, 39(2), 563-570.
- McQuail, D. (2005). *Mcquail's Mass Communication Theory*. 5th ed. London: SAGE Publications.
- Modderkolk, H. (2018, 21 april). Nederland blinkt uit in haatberichten op Facebook. *De Volkskrant*. Geraadpleegd van <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/nederland-blinkt-uit-in-haatberichten-op-facebook~b8459d22/>

Mulken, M. van, & Schellens, P.J. (2012). Over loodzware bassen en wapperende broekspijpen. Gebruik en perceptie van taalintensiverende stijlmiddelen. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 34(1), 26-53.

Schellens, P. J. (2013). *De toon van het debat*. Afscheidsrede 11 januari 2013. Nijmegen: RU Nijmegen.

Thorne, S. L. (2008). In *Encyclopedia of Language and Education*. New York: Springer US.

Thurman, N. (2008). Forums for citizen journalists? Adoption of user generated content initiatives by online news media, *New Media & Society* 10(1), 139-157.